

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

за задължителна професионална подготовка

УТВЪРДЕНА СЪС ЗАПОВЕД № РД 09 - 826/20.06.2005 г.

Учебен предмет: **ТЕХНИЧЕСКА МЕХАНИКА**

Професионално направление:

код 523   ЕЛЕКТРОНИКА И АВТОМАТИЗАЦИЯ

Професии:

код 523070   ТЕХНИК ПО АВТОМАТИЗАЦИЯ

код 523080   МОНТЪОР ПО АВТОМАТИЗАЦИЯ

Специалности:

код 5230701   АВТОМАТИЗАЦИЯ НА НЕПРЕКЪСНАТИ ПРОИЗВОДСТВА

код 5230702   АВТОМАТИЗАЦИЯ НА ДИСКРЕТНИ ПРОИЗВОДСТВА

**код 5230704   ОСИГУРИТЕЛНИ И КОМУНИКАЦИОННИ СИСТЕМИ В
ЖП ИНФРАСТРУКТУРА**

код 5230801   АВТОМАТИЗИРАНИ СИСТЕМИ

**код 5230802   ОСИГУРИТЕЛНИ И КОМУНИКАЦИОННИ СИСТЕМИ В
ЖП ИНФРАСТРУКТУРА**

София, 2005 година

I.   ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по **Техническа механика** е предназначена за обучение по:

- професия **Техник по автоматизация** – специалности **Автоматизация на непрекъснати производства, Автоматизация на дискретни производства, Осигурителни и комуникационни системи в жп инфраструктура;**
- професия **Монтьор по автоматизация** - специалности **Автоматизирани системи, Осигурителни и комуникационни системи в жп инфраструктура.**

Съдържанието на учебната програма създава възможност за усвояване на основни знания и умения за извършване на подходящ избор на материали и машинни елементи, за тяхното предназначение и приложение.

Учебното съдържание в програмата е структурирано в три раздела.

Обучението по **Техническа механика** се извършва във взаимна връзка с учебните предмети от задължителната общообразователна и професионална подготовка – **Математика, Градивни елементи, Електротехника и Техническо чертане и документиране.**

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ

Обучението по **Техническа механика** има за цел чрез усвояване на предвиденото по програмата учебно съдържание учениците да придобият компетенции за:

- познаване и използване на основните понятия, величини и зависимости, свързани със силите на взаимодействие между телата;
- определяне на равнодействаща сила на равнинна система сили;
- определяне (пресмятане) на големината на напреженията, възникващи под действие на външни сили;
- избор на машинни елементи за образуване на различните съединения и за предаване на въртеливо движение.

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНОТО ВРЕМЕ

Общият брой часове за изучаване на учебния предмет **Техническа механика** и разпределението им по учебни години и срокове е записано в учебния план за всяка специалност на професия **Техник по автоматизация** и професия **Монтьор по автоматизация**. В съответствие с тези учебни планове учебната програма е разработена в два варианта – за 54 учебни часа и за 36 учебни часа.

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Учебното съдържание е структурирано в раздели и теми. За всеки раздел са записани броят часове и темите. Учителят определя броя на часовете за всяка тема, посочена в раздела, часовете за нови знания и упражнения за постигане целите на обучението.

№ по ред	Наименование на разделите	Брой учебни часове	
		I вар.	II вар.
1.	Раздел I. Статика.	9	6
2.	Раздел II. Съпротивление на материалите.	12	8
3.	Раздел III. Машинни елементи.	33	22
	Всичко часове:	54	36

Раздел I. СТАТИКА

1. Основни понятия и закони в статиката.
2. Графично събиране и разлагане на сходящи сили. Проекция на сила върху ос и правоъгълна координатна система.
3. Момент на сила относно точка и координатна ос.
4. Успоредни сили. Двоица сили.

Раздел II. СЪПРОТИВЛЕНИЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ

1. Основни понятия.
2. Видове съпротивления и напрежения.
3. Съпротивление на опън и натиск.
4. Съпротивление на срязване.
5. Съпротивление на огъване.
6. Съпротивление на усукване.
7. Съпротивление на изкълчване.
8. Сложно съпротивление.

Раздел III. МАШИННИ ЕЛЕМЕНТИ

1. Нитови съединения.
2. Заварени съединения.
3. Запоени съединения.
4. Машинни елементи за разглобяеми съединения: резбови съединения; клинови съединения; шпонкови съединения; шлицови съединения.
5. Машинни елементи за въртеливо движение: оси; валове; лагери; съединители.
6. Механични предавки: триещи предавки; ремъчни предавки; верижни предавки; зъбни и червячни предавки.
7. Пружини.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

След приключване на обучението по **Техническа механика** учениците трябва да придобият знания и умения за:

- разбиране и правилно ползване на основните понятия в статиката;
- определяне на равнодействаща сила на сходяща и равнинна система сили;
- познаване и изчисляване на видовете напрежения и деформации, възникващи в материалите под въздействието на външни сили – на опън, на натиск, на срязване, на усукване и изкълчване;
- познаване на елементите за образуване на механични съединения – неразглобяеми и разглобяеми;
- сравняване на различните съединения;
- избор на материал за изработване на конкретен машинен елемент;
- приложение на усвоените знания при практическата дейност по учебна практика.

Автор:

инж. Ива Стоманярска, учител в Професионална гимназия по механоелектротехника “Н.Й.Вапцаров” – гр. София

Литература:

Георгиев, П. Техническа механика. Учебно помагало за задължителна професионална подготовка. С.Просвета 2003.